

MÜSLÜMANIN İHTİYACINI GİDERMEK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Radyo dinleyicileri ve Ak-Televizyon seyircileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, her türlü lütf u ihsânı üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ dünyada, ahirette cümlelerinizi aziz ve bahtiyar eylesin...

a.Helâlinden Kazanıp Başkalarına İkrâm Etmek

Râmûzü'l-Ehâdîs hadis kitabımızdan, kur'a ile açılmış 180. sayfadan okuyorum:¹

أَيُّمَا رَجُلٍ كَسَبَ مَالًا مِنْ حَالِّهِ، فَأَطْعَمَ سِنْفَ سَنَفْسِهِ،
وَكَسَاهَا فَمَنْ دُوسَنَهُ مِنْ خَلْقِ أَهْلِ، فَأَسَنَّهَا لَهُ
زَكَاةً؛ وَ أَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ صَدَقَةٌ، فليقل
فِي دُعَائِهِ : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ
رَسُولِكَ، وَ صَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ
وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ؛ فَأَسَنَّهَا لَهُ زَكَاةً

(ع. وابن خزيمة، حب. ك. هب. ض. عن أبي سعيد)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.185, no:903 ve c.X, s.48, no:4236; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.144, no:7175; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.529, no:1397; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.223, no:640 (kısmen); Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.86, no:1231; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.114; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Mecmau'z-Zevâid, c.X, s.261, no:17321; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.6, no:9202.

RE. 180/2 (*Eyyümâ racülin kesebe mâlen min halâlin, feet'ame nefsehû, ve kesâhâ femen dûnehû min halkı'llâhi, feinnehâ lehû zekâtün; ve eyyümâ racülin müslimün lem yekün lehû sadakatün, felyekul fî düâihî: Allâhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât, feinnehâ lehû zekât.*) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Ebû Said el-Hudrî RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif.

Peygamber SAS buyuruyor ki:

(*Eyyümâ racülin kesebe mâlen min halâlin*)
“Herhangi bir adam ki, helâlden bir kazanç sağladı. (*Feet'ame nefsehû ve kesâhâ femen dûnehû*) Hem kendisine yedirdi, giydirdi, hem de başkalarına... Gerek bakımıyla mükellef olduğu çoluk çocuğu, anne babası, akrabası; gerekse ziyafet verdiği eşi dostu, akrabası, sevdikleri, evine misafir gelmiş kimseler... Herhangi bir adam ki helâlden para kazanıp da kendisine ve kendisinin dışındaki insanlara yedirip giydirdi mi... (*Min halkı'llâh*) Allah'ın kullarından, Allah'ın yarattığı mahlûkattan bir mahlûkata yedirse, giydirse; meselâ penceresinin önüne kuşlar yesin diye kurumuş ekmekleri ufalasa bile, veyahut bahçenin kenarına karıncalara biraz ekmek koysa bile; (*feinnehâ lehû zekâtün*) bu onun için bir malının temizlenmesi, paklanması vesilesidir, bir hayırdır, sadakadır.”

(*Ve eyyümâ racûlin müslimün lem yekün lehû sadakatün*) “Herhangi bir müslüman adam ki, onun böyle bir sadaka hayır yapmağa imkânı yok; yâni zengin değil, parası, imkânı yok; (*felyekul fî düâih*) o da duasında desin ki:

(*Allâhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike*) ‘Yâ Rabbi, senin kulun ve rasûlün olan Muhammed’e salât eyle, teveccüh eyle, lütfeyle... (*Ve salli ale’l-mü’minîne ve’l-mü’minât, ve’l-müslimîne ve’l-müslimât*) Mü’min erkek kullarına, mü’min kadın kullarına, müslüman erkek kullarına ve müslüman kadın kullarına da teveccüh eyle, lütfeyle, rahmeyle...’ desin.

(*Feinnehâ lehû zekât*) Böyle dua etmesi, onun için bir temizlenmedir.”

Buralardaki *zekât* kelimesi, temizlenmek demek... Biliyorsunuz, maldan ayrılan farz miktardaki sadakaya da *zekât* deniliyor. Çünkü o da malı temizliyor. *Zekâtı* verilmemiş olan bir mal, içine haram karışmış, pis mal oluyor. Fakirlerin hakkı olan

Allah’ın emrettiği miktar ayrılıp fakirlere verilince, mal temizleniyor. Malı temizleyici olduğu için, başkasının hakkı içinde kalmamış olduğu için, fukaranın hakkı sahibi olan fakirlere dağıtıldığı için, bu farz olan sadakaya *zekât* adı verilmiş.

Bir müslüman eğer helâlden bir şey kazanır da kendisi yerse, başkalarına yedirirse; kazancından kendisi giyinir, örtünür, başkalarına da ikram eder örttürürse; insanlar olsun, başka mahlûklar olsun, Allah'ın halkından herhangi birisine bu kazancından bir şey verirse, bu onun için bir zekâtıdır, malının temizlenmesidir; isterse kendisine zekât farz olmamış olsun...

İnsana zekât farz olması için, malının belli bir miktara ulaşması lâzım! Sürü sahibiyse, koyunların belli miktara ulaşması lâzım! Ticaret erbabı ise, her malın ne kadar miktara ulaşırsa bir sene geçtikten sonra zekâtının verilmesi gerekir diye fıkıh kitaplarında, zekât bahsinde yazılmıştır.

Gerek o zekât miktarına sahip olan, dînî bakımdan zengin durumunda olan kimse olsun bu yiyen ve yediren, giyen ve giydiren kimse; isterse o miktara ulaşmamış, henüz zekât verecek durumda değil, fakir sayılan bir kimse ama, o da kendisinden başka Allah'ın mahlûkâtından birilerine bir şeyler yedirmiş; atına saman vermiş, kuzusuna yem vermiş, yavrusuna yedirmiş; annesine, babasına, akrabasına, fakîrâne tuz, ekmek, çorba neyse bir şey varmış. İlle farz olan sadaka zekât mânâsına değil...

Bu hayrı yaptı mı, bu onun için bir temizlenmedir. Yâni o insanın malı temizlenir, nurlanır, paklanır; böylece mübarek bir mal olur. Ama vermezse, bu hayrı hasenâtı yapmazsa; mal temiz olmaz, pis olur. Hattâ insanın kazancı tamâmen temiz

olsa, ama zekâtını vermese, kazancı temiz olduğu halde zekâtı vermediği için malı pislenir. Yâni zekâtını ayıracak.

Zenginse, Allah'ın emrettiği miktarda zekâtı ayıracak, verecek, o zaman mal temiz olur. Yâni sırf temiz kazanmak yetmiyor muhterem kardeşlerim; kazancının vazifesi olan, dînî görevi olan miktarda zekâtı fukaraya ve belirli yerlere vermediği zaman, helâl yollarla kazandığı mal bile pislenir. Fukaranın hakkı ayrılmayıp, verilmeyip içinde kaldığı için pislenir. Onun için o çıkartılacak, fukaraya verilecek.

Ama ister zengin olsun, ister fakir olsun, kendisi yediği gibi böyle başkasına da yediren, başkasını da giydiren insanın da yaptığı bu şey, onun malını tertemiz yapar.

Demek ki sevgili kardeşlerim, ister zengin olalım ister olmayalım, ister zekât verecek kadar belli miktara sahip olalım, isterse onun altında olsun, hayır hasenat yapmalıyız. “*Karınca kararınca... Yarım elma, gönül alma...*” dedikleri gibi eskilerin, az da olsa ikramcı olmalıyız, mükrim olmalıyız, cömert olmalıyız, hayır yapmalıyız.

Ankara’da ben hiç unutmuyorum, Özelif Camimizde vaaz verirken birisini anlattılar, adresini almadığıma çok üzülürüm hâlâ... Gidip de tanışmadığıma hâlâ esef ederim:

Postanede memurmuş, postanedeki bir memurun ne kadar maaş aldığı belli... Kira olan bir gecekonduda oturuyormuş, maaşının da ne

kadarının kiraya gittiği aşığı yukarı bellidir. Bilmem kac tane –rakamı unuttum, herhalde beş-altı tane– çocuğı varmış, bir iki tane de yetime bakıyormuş;

“–Gül gibi geçiniyoruz.” diyormuş.

Gözü de tok, gönlü de zengin... Zâten kendisi fakir ama, başkasına da iyilik yapıyor.

İslâm böyle... Allah'ın mahlûkatına acımak, sevmek, yardımcı olmak... Başta insanlar, insanların da kendisine yakın olan akrabası, bakımıyla mükellef olduğı kimseler; teyzesi, halası, yeğeni... Sonra komşuları, ondan sonra daha başka insanlar... Onlara karşı iyiliksever olması Allah tarafından mükâfatlandırılıyor, malı nurlanıyor.

Allah razı olsun, bizim memleketimizin müslümanları hem kendi beldelerinde hayır yaparlar, hem de dünyanın her yerindeki müslüman kardeşlerine acırlar, yardım gönderirler. Ben hatırlıyorum, gemilerle Somali'ye gıda yardımı gönderildi. Dünyanın neresinde bir mazlum, mağdur müslüman varsa, Balkanlar'da, Bosna'da, Kafkasya'da, Çeçenistan'da, daha başka yerlerde yardımına koşarlar, hayır hasenat yaparlar. Seve seve...

“–Ne verirsen elinle, o gider seninle!” diye hacı babalar camilerin kapısında para toplarlar. Halkımız da hayır hasenâtı yapar.

Allah hayır yapmaktan geri bırakmasın... Hayrı da isabetli, güzel, doğru yerlere yapmayı nasîb etsin... Tabii, her hayır işinin istismarcısı olabilir, sömürücüsü olabilir. Hayrı bizzat kendisinin yapması en iyisidir. Göre göre, bizzat kendisi tarafından fakirin eline verilmesi en doğru şekildir benim tecrübelerime göre...

Onun için ben camimizde, İskenderpaşa Camii'nde vaaz ederken cemaate dedim ki:

“—Bakın görüyorsunuz, bir dizinizin üstünde sıkışık vaziyette oturuyorsunuz. Şu yandaki küçük evleri satın alın, camiye bağışlayın!” dedim.

Allah razı olsun, cemaat birer birer o evleri aldı, camiye bağışladı. Sonra dedik ki:

“—Bakın buraları, bu küçük evler işe yaramaz; bunları yıkacağız, camiye katacağız!”

Kimisi demir getirdi, kimisi çimento getirdi.

“—Eğer hayrı para olarak verince, çarçur edilebilir diye bir endişe varsa, tedbirinizi alın, takip edin! O zaman mal olarak getirin! Hattâ iki işçi gönderin, bu işçilerin yevmiyesini ben vereceğim, çalışsın deyin. Hani nasıl yaparsanız yapın, verdiğiniz paranın hayra gitmesini sağlayın!” diye söyledim.

Ona da dikkat etmek lâzım! İstismarcısı olur. Koluna ciğer bağlar, üstüne bez sarıp da, “Kolum yara, bakın kanları dışarı çıktı.” diye dilenirken yakalanıyor, sahtekâr olduğu anlaşılıyor. Yine

orada burada dilenirken yakalanıyor, kaç tane apartmanı olduğu anlaşılıyor.

En iyisi, bildiği fakire yardım etmesidir insanın... Civarındaki akrabasından, köylüsünden, mahallelisinden bildiği insanlara gönül hoşluğu içinde; “Ben bunu biliyorum, sàlih kimsedir, fakirdir.” filân diye doğrudan doğruya onun eline vermek iyi.. Aracılar işin içine girince yerine ulaşmayabilir diye dikkat etmek lâzım sevgili kardeşlerim!..

Şimdi insan böyle yedirecek, içirecek. Yunus Emre’imiz (Rh.A)’in dediği gibi:²

*Dürüş, kazan, ye, yedir,
Bir gönül ele getir!*

---

² Dr. Mustafa Tatçı, *Yunus Emre Divanı*, s.366, şiir no: 380. Şiirin tamamı şöyle:

*Nice bir besleyesin bu kadd ile kameti,
Düştün dünya zevkine, unuttun kıyameti.*

*Topraktan yaratıldın, yine topraktır yerin,
Toprak olan kişiler, n’ider bu alâmeti.*

*Uslu değil delidir, yüce saraylar yapan,
Akıbet viran olur, cümlelerin imareti.*

*Dürüş, kazan, ye, yedir, bir gönül ele getir,
Bin Kâbe’den yeğrektir, bir gönül imâreti.
[Yüz Kâbe’den yeğrektir, bir gönül ziyareti.]*

*Kerâmetim var diyen, halka sâlûsluk satan,
Nefsin müslüman etsin, var ise kerâmeti.*

*Nefsi müslüman olan, hak yola doğru varır,
Yarın ona olacak, Muhammed şefâati.*

*Yüz bin peygamber gele, hiç şefâat olmaya,
Vay eğer olmaz ise, Allah’ın inayeti.*

*Yunus imdi sen dahi, gerçeklerden ola gör,
Gerçek erenler imiş, cümlelerin ziyareti.*

Dürüşecek, yâni koşturacak, gayret edecek, çalışacak, helâlinden kazanacak, kimseye muhtaç olmayacak. Kendisi de yiyecek, o da sevap; başkalarına da yedirecek, o da sevap... O zaman malı pırıl pırıl oluyor.

Eğer bunu yapacak mâlî imkânı yoksa... Parası yok ki hayır hasenat yapsın, gıdası kendisine yetmiyor ki başkasına versin... Bunları bulamayan bir insan için, Peygamber SAS Efendimiz dua tavsiye ediyor. Ne duası tavsiye ediyor?.. Salât ü selâm etme duası tavsiye ediyor:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ، وَصَلِّ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، وَالْمُسْلِمِينَ
وَالْمُسْلِمَاتِ

(Allâhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât)

Gayet kolay, hatırdaki kalacak bir dua...

“Bunu söylediği zaman, (*feinnehâ lehû zekâtün*) bu da o fakirin zekâtıdır.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Yâni, onun da içi dışı tertemiz olur, kesesi bereketlenir, hanesi bereketlenir, her şeyi temiz olur.

Demek ki, Peygamber SAS Efendimiz'e salât ü selâm getirmek de, fukaranın o mükâfatlara ermesine sebep oluyor. Onun için, bu salât ü selâmı öğrenelim, böyle diyelim!..

Birisi de diyebilir ki içinizden:

“—Ben zenginim, hem yediririm, giydiririm öyle sevap kazanırım; hem de bu duayı okurum, öyle sevap kazanırım!”

Tabii o da güzel bir şeydir, öyle yaparsa kat kat sevap alır. Ozaman, bu duayı zenginler de ezberlesinler:

(Allâhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlik, ve salli ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât.)

Biliyorsunuz, *(Allâhümme salli alâ muhammedin)* demek, “Yâ Rabbi, Muhammed'e salât eyle!” demek. Allah'ın *salât* etmesi ne demek?.. Allah'ın rahmeti demek, lütfu demek, ihsânı demek, ikramı demek, mükâfatlandırması demek... “Yâ Rabbi, ona büyük ihsanlar ile ikramlarda bulun, mükâfatlandır; büyük ikramlar, büyük hediyeler ver!” demek.

Sonra, *(Ve salli ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât)* “Erkek kadın mü'minlere, erkek kadın müslümanlara da salât ü selâm eyle; yâni onlara da lütfeyle, ihsân eyle, ikrâm eyle, mükâfatlandır, maddî mânevî nimetler ver yâ Rabbi!” demiş oluyor. Bu dua da onun zekâtıdır.

Bunları yapalım! Hem cömert olalım, hem de gönlümüz böyle herkesin iyiliğini isteyen, hayırla dolu bir gönül olsun... İçimizde bütün müslümanlara karşı sevgi saygı olsun...

“—Peki, müslümanlara sevgi saygı olsun da, kâfirlere sevgi saygı olmaz mı?.. Bu tarafa oluyor da o tarafa niye olmuyor?..”

Biz onların da İslâm’a gelmelerini istiyoruz. Neden?.. Çünkü kâfir, kâfir olarak kaldığı zaman, ahirette cehenneme atılacak, ebediyen yanacak! Onun iyiliğini istememiz, onun müslüman olmasını istememizdir. Ama kâfir olduğu halde, Allah’ın varlığını, birliğini kabul etmediği halde ona dua etmek olmaz, istiğfar etmek olmaz!

Kur’an-ı Kerim’de, Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber SAS Efendimiz’e, kâfirlere mağfiret talep etmemesini buyurduktan sonra, İbrâhim AS’ın “Yâ Rabbi, babamı mağfiret eyle!” demesinden bahsediyor. “İbrâhim söz verdiği için öyle dedi.” diye, onun mazeretli olduğunu beyan ediyor.

Onlara en güzel dua nedir?..

“—Yâ Rabbi, sen bunlara hidayet ihsân eyle!” demektir. Bazen iyileri oluyor, bakıyorsun insânî duyguları var:

“—Allah iman nasib etsin, hidayet versin!..” diyoruz.

Neden?.. Yanlış yolda yürüyünce, o yanlış yolda yürümek yanlış işler yaptırtıyor. Sonra cihanı fesada veriyorlar, imansız

insanların zararları çok büyük oluyor. Allah hidayet versin... Hidayete lâayık değilse, onların da şerrinden mü'minleri korusun...

b.Kadının Kocasından İzinsiz Sokaęa Çıkması

İkinci hadis-i şerif:³

أَيُّمَا امْرَأَةٍ خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا بِغَيْرِ إِذْنِ زَوْجِهَا،
كَأَسْنَتْ فِي سَخَطِ أَهْلِهَا، حَتَّى تَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهَا،
أَوْ يَرْضَى عَنْهَا زَوْجِهَا
(خط. وابن النجار عن أسنس)

RE. 180/3 (*Eyyüme'mreetün haracet min beytihâ bi-gayri izni zevcihâ. kânet fî sahati'llâh, hattâ terciâ ilâ beytihâ ev yerdâ anhâ zevcihâ.*)

Enes RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Eyyüme'mreetün*) "Herhangi bir kadın ki, (*haracet min beytihâ*) evinden dışarıya çıktı. Nasıl çıktı?.. (*Bi-gayri izni zevcihâ*) Kocasının

³ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.119; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.200, no:3258; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.480, no:45006; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.395, no:9887.

izni olmadan çıktı. (*Kânet fî sahati'llâh*) Allah'ın kızgınlığı altında, kızgınlığına mâruz, kızgınlığı içinde olur. (*Hattâ terciâ ilâ beytihâ*) Evine dönünceye kadar; (*ev yerdâ anhâ zevcihâ*) yahut da kocası ondan hoşnut ve razı oluncaya kadar, onu affedinceye kadar, hep Allah'ın gazabına maruz ve muhatap olur.” Demek ki, ne olacak?.. Hanımlar kocasının izni olmadan dışarıya çıkmayacaklar. İzin alacaklar, “Ben bugün filânca komşuya gitmek istiyorum...

Ben bugün şuraya gitmek istiyorum, müsaade eder misin?” diyecekler, izinli gidecekler. İzinli gitmeyi Peygamber Efendimiz tavsiye buyuruyor. İzinsiz gitmeyi doğru bulmadığını anlıyoruz. Böyle olursa, Allah'ın o kadına gazab edeceğini öğrenmiş oluyoruz bu hadis-i şeriften...

Tabii bu, çağdaş hanımları hop oturtur, hop kaldırtır. “Vay biz birisinden izin mi alacağız?” filân derler ama, nikâh masasında da nikâh memuru nikâhı kıyarken, “Ailenin reisi beydir.” diye söylüyor.

Bu herhangi bir topluluğun kanunudur, her toplulukta bir başkan olur. Hattâ bir kongre yapılacağı zaman, önce o kongrenin başkanı seçilir. Ailenin de başkanı kocadır, beydir. Hanım ona yardımcıdır. Bu başkan olmak ötekilere zulmetmek mânâsına değil... Herkese sevgi gösterecek, hakkını verecek ama, son söz bir yerde olur. Salâhiyet parçalanırsa, otorite parçalanırsa, anarşi olur. Yâni kargaşa olur, karışıklık olur, idaresizlik olur. Her kafadan bir

ses çıkarsa, olmaz. Bir kavşakta üç tane, dört tane trafik polisi olursa, her birisi bir başka yöne verirse, o kavşakta arabalar birbirlerine girerler, çarpışırlar, kaza olur. Neden?.. Söz bir yerden çıkacak.

Şimdi de hanım da kendi bildiğine bir yere gider, gelmezse, olmaz. Onun korunması erkeğin vazifesi olduğundan, erkek bilecek nereye gittiğini... O da izin alacak. Dinimiz böyle bir kural koymuş, Peygamber SAS Efendimiz böyle tavsiye etmiş.

Kocaya da sorumluluklar yüklemiş:

“—Sen hanımını koruyacaksın ve hanımın çalışmasa bile gideceksin, çalışacaksın, hanımını yedireceksin, giydireceksin, barındıracaksın! Onu korumak, barındırmak vazifesini sana veriyorum.” diye erkeği mükellef kılmış.

Geçimden sorumlu olan, evin masraflarını karşılamaktan sorumlu olan erkek oluyor. Dinimiz her şeyi dengelemiş, karşılıklı hakları ve salâhiyetleri, sorumlulukları ve ödevleri beyan etmiş.

Benim rahmetli annem öyle yapardı, izin alırdı. Allah'ın gazabına, kahrına maruz olmayayım diye, izinsiz çıkmamağa dikkat ederdi. Bazılarını görünce biz şaşardık. Bizim tanıdığımız birisi vardı;

“—Ben işe gittikten sonra, benim hanımın nereye gittiğini bilmiyorum.” diye babama şikâyet ederdi; hatırlıyorum.

Allah rahmet eylesin... Dinimiz bu hususu böyle bir esasa bağlamış oluyor.

c.İki Müslümanın Musafahalaşması

Üçüncü hadis-i şerif:⁴

أَيُّمَا مُسْلِمٍ يُصَافِحُ أَخَاهُ، لَيْسَ فِي صَدْرِهِ وَاحِدٌ
مِنْهُمَا عَلَى أَخِيهِ حِنَةٌ، لَمْ تَفَرِّقْ أَيْدِيَهُمَا حَتَّى
يَغْفِرَ أَهْلُ عَزٍّ وَجَلٍّ لَهُمَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِمَا؛
وَمَنْ سَنَظَرَ إِلَى أَخِيهِ سَنَظَرَ مَوَدَّةً لَيْسَ فِي قَلْبِهِ
أَوْ صَدْرِهِ حِنَةٌ، لَمْ يَرْجِعْ إِلَيْهِ طَرْفُهُ، حَتَّى يَغْفِرَ
أَهْلُ عَزٍّ وَجَلٍّ لَهُمَا مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِمَا

(ابن النجار عن ابن عمر)

RE. 180/4 (*Eyyümâ müslimin yusâfihu ehâhu, leyse fî sadri vâhidün minhümâ alâ ahîhi hinetün, lem teferrak eydiyehümâ hattâ yağfira'llâhu azze ve celle lehümâ mâ madâ min zünûbihimâ; ve men nazara ilâ ahîhi nazara meveddetin leyse fî kalbihî ev sadrihî hinetün, lem yerci' ileyhi tarfuhû hattâ yağfira'llâhu azze ve celle lehümâ mâ madâ min zünûbihimâ.*)

⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.270, no:6624; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.455; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.255, no:25363; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.436, no:9983.

İbn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber SAS buyuruyor ki:

(Eyyümâ müslimin) “Herhangi bir müslüman ki, *(yusâfihu ehâhu)* müslüman kardeşine musafaha ediyor. *(Leyse fî sadri vâhidün minhümâ)* Bu musafaha edenle, edilenin ikisinden birisinin kalbinde, *(alâ ahîhi hinetün)* karşıındaki kardeşine karşı bir kin ve gazab yok; yâni sevgi var, bir kötü duygu yok... Sevgi varken, karşıındaki kardeşine karşı bir kin gazab yokken herhangi bir müslüman öteki müslümanın elini tutar, ona musafaha yaparsa...”

Musafaha nedir?.. İki elle, tek elle değil... İki eliyle karşı taraftakinin iki elini tutacak, beraber iki eller birbirine sarılacak; musafaha bu. Tek elin tokalaşması değil, iki elin birbirine sarılması... “İki eli tutarak birbirine karşı kalplerinde kin olmadan, kırgınlık olmadan iki müslüman musafaha ederlerse, tokalaşırlarsa...” Ama bu iki elle olan İslâm tokalaşması, İslâmî, tarihî, an’anevî tokalaşma... *(Lem teferrak eydîhimâ, hattâ yağfira’llâhu azze ve celle lehümâ mâ madà min zünûbihimâ)* “O zamana kadar gelmiş geçmiş olan günahlarını Allah afv ü mağfiret etmeden, elleri birbirlerinden ayrılmaz.”

Lem teferrak, lem teteferrak’ın kısaltılmışıdır. Yâni, “Bir müslüman bir müslümanla musafahalaştı mı, iki ellerini tutup da kalplerinde kötü duygular olmadan, temiz duygularla musafaha ettiler mi; daha elleri birbirlerinden çözülmeyen, ayrılmadan, Allah her ikisinin de geçmiş günahlarını afv ü mağfiret eder.” buyuruyor

Peygamber SAS Efendimiz. Müslümanın müslümanı iyi duygularla selâmlaması, ellerin birbirine sarılması, musafaha etmek, ne kadar güzel sonuç meydana getiriyor.

(Ve men nazara ilâ ahîhi nazara meveddetin)
“Kim de bir müslüman kardeşine sevgi nazarıyla bakarsa...” *(Leyse fî kalbihî ev sadrihî hinetün)*
Hine, kin demek, kırgınlık demek... “Kalbinde, yahut göğsünde kin olmadan, sevgi ile, birisi ötekisine bakarsa; *(lem yerci' ileyhi tarfuhû, hattâ yağfira'llàhu azze ve celle lehümâ mâ madà min zünûbihimâ.)* gözü ondan ayrılmadan, Allah her ikisinin de o zamana kadarki günahlarını afv ü mağfiret eder.”

Bu neyi gösteriyor?.. Değil eller birbirlerine kavuşup, sarılıp da musafaha etmek, uzaktan bile bir müslüman, öteki müslümana sevgi nazarıyla baksa, gözünü ondan çevirmeden, Allah-u Teâlâ Hazretleri her ikisinin de günahlarını afv ü mağfiret ediyor.

Ne kadar kolay!.. Allah'ın afv ü mağfiretine erişmek ne kadar kolay İslâm'da... Nasıl olacaktı yalnız?.. Kalbinde kin, düşmanlık, kırgınlık, kırgınlık olmadan sevgi ile musafaha edecek, sevgi ile bakacak! Öyle olduğu zaman, o mükâfata eriyor.

Peki, kalbinde kırgınlık, kırgınlık, kin, gazab olursa ne olur?.. Biliyoruz ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri birbirlerine böyle kin duyan, kin tutan müslümanları affetmiyor. Berat Gecesi'nde, mübarek gecelerde bile, Allah bütün günahkârları afv ü mağfiret ederken, melekler:

“—Yâ Rabbi, bunları da affet!” diye huzur-u ilâhîye götürünce, Allah-u Teâlâ Hazretleri:

“—Hayır, onları bırakın, onları listeden hariç tutun; birbirlerine karşı kinleri, kırgınlıkları geçmedikçe onları affetmeyeceğim!” buyuracağını, Peygamber Efendimiz başka hadis-i şeriflerde bildiriyor.

Demek ki, kırgınlık olup da kin olursa, *şahnâ* olursa, yâni iç kırgınlığı olursa, Allah affetmiyor.

Müslümanlar birbirlerini sevecek! Müslümanlar birbirlerine dargın durmayacak! Üç günden fazla dargın durmak haram... Keşke bütün insanlar, bütün müslümanlar Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini, Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini bilseler...

Bakın, üç günden fazla dargın durmak haram, kırgın bakmak haram... Kalbinde kırgınlık, kırgınlık varken, gazab varken musafaha etmek doğru değil... O zaman afvü mağfiret olunmuyorlar. Sevgi varken afv ü mağfiret olunuyorlar.

O zaman, bütün müslümanlar bunları bilse, öğrense, Allah'ın rahmetine ereyim diye kalbindeki kırgınlığı kenara atacak, bırakacak, kin tutmayacak... Kin davası, kan davası yürütmeyecek, affedecek, kırgınlığını bırakacak; Allah da o zaman afv ü mağfiret edecek. Birbirleriyle barışmadıkça, birbirlerini affetmedikçe, Allah da onları mağfiret etmiyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dinimize döndürsün... Dinimizden çok uzaklaştık, halkımız dinimizin ahkâmını bilmez, cahil müslümanlar haline geldi. Cahil olduğu için kırgınlık var, kızılgınlık var... Her sabah gazeteyi aldığımız zaman kanlı bıçaklı kavgalar, ölümler, cinayetler; mahkeme koridorlarında, polis karakollarında çeşit çeşit çirkin, üzücü haberlerle karşılaşırız.

Neden?.. İslâm unutulduğu için, Allah'ın emirlerine uyulmadığı için, Allah'ın sözü, Peygamber Efendimiz'in tavsiyeleri tutulmadığı için... Allah'ın dininden başka yollar arandığı için; Allah'ın ahkâmından ayrı, Rasûlüllah'ın tavsiyelerinden, ahlâkından, âdâbından ayrı yollar benimsendiği için...

Câhil, gâfil, kâfir insanların, hiç beğenilmeyecek insanların özenilip, beğenilip taklit edilmesinden oluyor. Allah'ın en sevmediği insanlar makbul, onlar beğeniliyor, taklit ediliyor; Allah'ın en sevdiği insanlar unutulmuş, Allah'ın emirleri, Peygamber Efendimiz'in tavsiyeleri unutulmuş.

Müslümanlar bile unutulmuş ki, müslümanlar bile birbirleriyle kavga içinde, harp içinde, darp içinde... Taliban, Şah Mes'ud'a saldırıyor; Özbek general Râşid Dostum, falancaya şöyle ediyor, İran hududa asker yığmış... Cezayir Fas'la kavgalı, Mısır Libya ile dargın, Sudan Mısır ile sıkıntılı... vs. vs. Bunların hepsi hem Türkiye içinde hem Türkiye dışında, bütün dünyanın her yerinde, İslâm aleminde bu hataları görüyoruz.

Tabii vazifemiz, Allah'ın Rasûlü'nün emirlerini insanlara duyurmak... Bu kinleri, bu düşmanlıkları, bu yanlışlıkları bütün müslümanların bırakması lâzım!..

İslâm'dan uzaklaşanlar, İslâm'ın güzelliklerini bilmeyenler, İslâm'dan başka yol tutturanlar, başka hayat tarzlarını seçenler,

“Ölünce bana cenaze namazı kılmayın!” diyenler, dini imanı bir tarafa bırakanlar, hem kendilerine, hem topluma sonuç itibarıyla çok zararlar veriyorlar. Toplumları yanlış yola sevk ediyorlar, çok günahlar işliyorlar. Sonra da pişman oluyorlar ama, iş işten geçiyor. Hayatın bir imtihan olduğunu bilmeyen insanlar, Azrail AS bir gün karşılıklarına dikildiği zaman, hepsi hayatta yaptıklarından pişman oluyor.

Firavun bile pişman olmuş, ama en son anda... En son nefeste: “—Ben de inandım. Ben de Mûsâ AS'ın inandığı Allah'a iman ettim. Benî İsrâîl'in inandığı Rabbü'l-âlemîn'i ben de kabul ediyorum; ben de onun kuluyum, tanrılık davası etmeyeceğim!” demiş oluyor ama, artık onun bir faydası olmuyor.

Allah gaflet uykusundan, cahillikten hemen kurtarsın...

Bize ne düşüyor aziz ve muhterem kardeşlerim, hepimize ne düşüyor?.. Bildiğimiz güzel şeyleri bütün insanlara anlatmamız lâzım! Çok insanlar bilmiyor bunları, bilmediği için de yanlışlıkta devam ediyorlar. Başka yolları güzel tanıyorlar,

başka fikirleri, başka ideolojileri benimsiyorlar. İslâm ülkesinde, müslüman evlâtları, bakıyorsunuz komünist olmuş... Bakıyorsunuz hippî olmuş, bakıyorsunuz ayyaş, bakıyorsunuz esrarkeş... Bakıyorsunuz afyon ticaretiyle kesesini doldurmağa bakıyor... vs.

Allah sorumlulara da basîret ihsân etsin... Ebeveynlere, terbiye ile sorumlu her kişiye, aile reislerinden öğretmenlere, öğretmenlerden daha yüksek yöneticilere kadar hepsini gafletten uyandırın... Allah'ın emirlerini tutmaya yöneltsin...

d. Yöneticinin Sorumluluğu

Dördüncü hadis-i şerif... Biz böyle dua ettik, arkasından da hemen bu konuda bir hadis-i şerif karşımıza çıktı. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵

أَيُّمَارَاعِ اسْتُرْعَى رَعِيَّةَ غَلَمٍ يَحْطُهَا بِالْمَأْسِنَةِ وَالنَّصِيحَةِ؛
صَاقَتْ عَلَيْهِ رَحْمَةٌ أَهْلِلِ التِّي وَسَعَتْ كُلَّ شَيْءٍ

(خط. عن عبد الرحمن بن سمرة)

RE. 180/5 (*Eyyümâ râini'ster'à raiyyeten, felem yehuthâ bi'l- emâneti ve'n-nasîhati; dâkat aleyhi rahmetu'llâhi'lletî vesiat külle şey'*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

⁵ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.126, no:5262; Abdu'r-Rahman ibn-i Semre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.31, no:14662; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.404, no:9905.

(Eyyümâ râin) “Herhangi bir çoban ki...”
Buradaki çobandan maksat, toplumu sevk eden
idareci...

كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

(خ.م.د.ت.حم.حب.طس.ع.هب.ق.حل.خط.عد.عن ابن عمر)

(Küllüküm râin, ve küllüküm mes'ûlün an
raiyyetihî)⁶

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.304, no:853; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1459, no:1829; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.145, no:2928; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.208, no:1705; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II s.54 no:5167; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.342, no:4490; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.81, no:206; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.170, no:3890; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.273, no:450; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.199, no:5831; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.319, no:20649; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.322, no:5261; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.287, no:12466; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.374, no:9173; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.281; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.143, no:2951; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.242, no:745; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İyâl*, c.I, s.491, no:320; İbn-i Mürdeveyh, *Emâlî*, c.I, s.108, no:2; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.428, no:2327; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.265, no:100; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.174; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.110, no:5954; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.49; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.273, no:450; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.123; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.47, no:14710; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.152, no:209; Abdullah ibn-i Amr RA'dan. Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.276, no:2771; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-*

Duafâ, c.V, s.330, no:1483; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.33, no:14670 ve 14710; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.941, no:1946; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV, s.381, no:15753, 15754; RE. 343/1.

“Hepiniz çobansınız, hepiniz sürünüzden mes’ulsünüz!” demişti ya Peygamber Efendimiz bir meşhur hadis-i şerifinde... Bu da onun gibi...

“Her bir çoban ki, yâni her bir yönetici ki, (*ister’â raiyyeten*) bir sürüyü güdüyor, yâni bir cemaati idare ediyor. Bir cemaati idare eden her idareci, idare ediyor da, (*felem yehuthâ bi’l-emâneti ve’n- nasîhati*) onları emanet ile, nasihat ile tehlikelerden korumuyorsa...”

Emânet ne demek?.. Emin insan olmak demek, emniyetli, güvenilir olmak demek... *Nasihât* da ne demek?.. Samîmiyet, iyiliğini istemek demek... “Güvenilir değilse, hain ise ve yönettiği insanların iyiliğini istemiyorsa, emniyetli ve açık kalpli, iyi niyetli değilse; (*dâkat aleyhâ rahmetu’llâhi’lletî vesiat külle şey*) her şeyi kuşatan Allah’ın rahmeti onlara dar olur. Yâni, Allah onlara rahmeylemez, rahmet etmez, onları mükâfatlandırmaz, cezalandırır.”

Bu konuda başka bir hadis-i şerif daha var, o da aynı mânâda ama başka kelimelerle; onu da okuyuverelim:⁷

أَيُّمَا امْرِئٍ وَّلِيٍّ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا، لَمْ يَحْطُهُمْ بِمَا يَحْوِطُهُ سَنَفْسَهُ، لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ

(عق. عن ابن عباس)

⁷ Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.83, no:93; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.28, no:14654; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.X, s.390, no:9879.

RE. 180/7 (*Eyyüme'mriin men vülliyе min emri'l-müslimîne şey'en, lem yehuthüm bimâ yehûtuhû nefсühû, lem yerih râyihate'l-cenneh.*) İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş.

“Herhangi bir adam ki, müslümanların işlerinden bir işin başına gelmiş. Yâni devletin yönetiminde, toplumu ilgilendiren bir görevde görev almış, onun başına getirilmiş.” *Vülliyе* olursa, tayin olunmuş demek olur; *veliye* olursa, kendisi başına gelmiş demek olur. (*Lem yehuthüm bimâ yehûtuhû nefсühû*) Kendi canını koruduğu gibi onları koruyup kollamıyorsa; cemaati, toplumu, başına geçtiği zümreyi, müslümanları kollamıyorsa, korumuyorsa; (*lem yerih râyihate'l-cenneh*) cennetin kokusunu bile koklayamaz.” Cennetin kokusu, biliyorsunuz cennetin surlarının dışına dataşar, beş yüz yıllık mesafeden, uzaktan bile duyulur. Yâni, cennetin kokusunu bile duymamak ne demek, cennetin yanına bile yanaşamaz demek... Girmek şöyle dursun, kokusunu duyacak bir mesafeye kadar bile gelemeyiz; cehenneme atılır, cayır cayır yanar demek.

Demek ki, toplum görevlerine gelen insanların, Allah'tan korkması ve kendisini düşünür gibi topluma yararlı işler yapması çok önemli... Aksi takdirde Allah'ın rahmetine eremez ve cennetin kokusunu bile koklayamaz diye bu hadis-i şeriflerden anlıyoruz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bütün müslüman ülkelerdeki bütün yöneticilere, müslümanları sevmeyi, müslümanları kollamayı, haklarına

riayet etmeyi, kendisini düşündüğü gibi onları düşünmeyi nasib etsin... Öyle hayırlı idareciler nasib etsin... Hayırsız, şerli, rüşvetçi, hırsız, hain, zalim olanları da müslümanların başından yakın zamanda def eylesin...

e. Bir Müslümanı Giyindirmek

Sohbetimizin sonuncu hadis-i şerifi:⁸

أَيُّمَا مُسْلِمٍ كَسَا مُسْلِمًا ثَوْبًا، كَانَ فِي حِفْظِ أَهْلِهِ،
مَا بَقِيََتْ عَلَيْهِ مِنْهُ رُقْعَةٌ

(طب. والخرائطى فى مكارم الأفعال عن أسنن)

RE. 180/8 (*Eyyümâ müslimün kesâ müslimen sevben, kâne fî hıfzı'llâhi mâ bakıyet aleyhi minhü ruk'atün.*) Bu da Enes RA'dan...

“Herhangi bir müslüman ki, diğer bir müslümana bir elbise ikram edip giydirdi. Baktı ki çıplak, baktı ki fakir; bir palto alıverdi, bir gömlek alıverdi, bir elbise giydirdi... Çocuk veya büyük, yaşlı veya genç, kadın veya erkek... Ona bir elbise giydirdiyse, (*kâne fî hıfzı'llâh*) Allah'ın hıfz u himâyesi içinde olur. Allah onu hıfz eder, himaye eder, korur.” Kimi?.. O elbiseyi giydiren, o hediye eden hayırsever kişiyi...

⁸ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.651, no:2484; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.97, no:12591; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.556, no:16073 ve c.XV, s.1213, no:43142; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.436, no:9982.

(*Mâ bakıyet aleyhi minhü ruk'atün*) “Elbisenin o adamın üzerinde bir parçası kalıncaya kadar.” Diyelim ki aradan aylar yıllar geçti, elbise eskidi. O elbisesinin bir parçası da, başka bir elbisenin yaması oldu. Adamın üstünde sadece bir parçası var... O hayırsever adamın verdiği ilk elbiseden sadece bir yama parçası bile olsa, onun üzerinde bir elbise parçası olduğu müddetçe, o ikram eden kimse Allah'ın koruması altında olur.

Allah'ın koruması altında olan insan ne olur?.. Şeytan onun yanına sokulamaz, günahlardan uzak durur. Ona afetler, musibetler, felâketler gelmez. Arabası kaza yapmaz, evi yanmaz, işyerine hırsız girmez. Sıhhati mikroplardan, hastalıklardan esen olur, uzak olur. Allah'ın hıfzettiği müddetçe her çeşit tehlikeden korunur, her türlü hayırlara erer, bahtiyar olur.

Düşünün, tanınmış bir insanın dostu oluyor, düşmanı oluyor diye korumaları oluyor. Dış ülkelerde de *badigard* diyorlar. Büyük adamların koruyucuları oluyor, onu koruyorlar. Etrafa bakıyorlar, o konuşurken dört bir yanını sarıyorlar. Bir yerden bir sûikast olmasın, bir tüfek doğrulmasın filân diye toplumu gözlüyorlar, onu koruyorlar. Yâni beşeri beşer koruyor.

Ama korunan kimse de âciz... Meselâ ben hatırlıyorum, Manukyan'ın koruyucu bir polisi vardı, şoförü vardı. Onu evine getirdiler. O sırada doğalgaz patladı, adamlar cayır cayır yandı. Gazetelerde okuduk, televizyonlarda o sahneleri gördük.

Koruyucuları da koruyan Allah... Korursa korur, korumazsa onların koruması da fayda etmez. Dünya başına yığılsa bir insanın, onu korumağa kalksa, Allah onu helâk edecekse helâk eder. Dünya başına toplansa bir insanın, Allah da onu korumayı murad etse, Allah onu korur, ona bir zarar gelmez. İbrâhim AS'a Nemrud kavminin zarar veremediği gibi olur. Ateşe atsalar, ateş bile yakmaz. Onun için, Allah'ın hıfz u himayesinde olmak çok güzel...

Nasıl olacakmış, bu hadis-i şeriften anladığımız kadarıyla: Bir fakire bir elbise giydirirsen, o elbise onun üstünde durduğu müddetçe, Allah'ın hıfz u himâyesinde olacakmış hediye eden kimse...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! O zaman Peygamber Efendimiz'in zamanı... Bolluk yok, refah yok, alet, edevât, imkân yok... Memleket susuz, gıdanın bir yerden bir yere nakil imkânları olmadığından, zaman zaman kıtlık oluyor, açlık oluyor, büyük sıkıntılar oluyor, yiyecek bulamıyorlar.

Evde bir tane giyim oluyor. Adam giyimini giyip camiye geliyor, Peygamber Efendimiz'in arkasında namaz kılıyor. Namazdan sonra koşturup gidiyor, giyimi hanımına veriyor, o da örtünüp evinde namaz kılıyor. Bu kadar yoksulluk var... Yâni, mahrûmiyet devresinde Peygamber Efendimiz, o mahrumiyetlerin zenginler tarafından karşılanması için, bu tavsiyeleri yapmış.

Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman, ilk tavsiyesi:⁹

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَفْشُوا السَّلَامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ،
وَصَلُّوا أَلْرَّحَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ سَنِيَامٌ،
تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَالِمٍ

(ت . ه . حم . در . ك . طس . ش . هب . ق . كر . عن عبد اهلل بن سالم)

(*Yâ eyyühe'n-nâs! Efşü's-selâm, ve et'imü't-taàm, ve sılü'l- erhàm, ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm, tedhulü'l-cennete bi-selâm*) [Ey insanlar! Selâmı yayın, tanıdığınız tanımadığınıza selâm verin; birbirinize yemek yedirin; sıla-i rahim yapın, akrabanızı ziyaret edin; herkes uykuda iken namaz kılın ki, selâmetle cennete giresiniz.] demek olmuş, muhabbeti ve yardımlaşmayı tavsiye etmiş.

⁹ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.423, no:1334; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7277; Taberânî, *Mu'cemü'l- Evsat*, c.V, s.313, no:5410; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.217, no:25389; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.424, no:8749; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.179, no:496; Kudâî, *Müsnedü's- Şihâb*, c.I, s.418, no:719; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.280; İbn-i Esîr, *Üsdü'l- Gâbe*, c.I, s.620; İbn-i Sa'd, *Tabakätü'l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXIX, s.104; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.152; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Şimdi muhterem kardeşlerim, bakıyorum, en fakirin evi dahi, o sahabe-i kiramın evlerine göre zengin evi gibi... En fakirimizde bile pek çok yiyecek vardır, pek çok giyecek vardır. Türkiye el- hamdü lillâh, nisbeten dünyanın güzel bir yeri... Zaman gelir yağmur yağar. Suları vardır, Afrika gibi çöl değildir. Bir taraftan öbür tarafa nimetler vardır. Topraktan yenilecek otlar biter, toplanır, pişirilir. Çiğ olarak yenilse bile insana fayda verir.

Ama, ot bitmeyen, ağaç bitmeyen çölleri düşünün, oradaki insanların mahrumiyetlerini düşünün!.. Yâni esas olarak Peygamber SAS Efendimiz, müslümanın müslümana acımasını, yardım etmesini, ihtiyacı neyse onu karşılamasını tavsiye buyuruyor.

Ben de diyorum ki, bugün zaten gardrobunda on beş tane elbisesi olan bir insana, sen bir elbise giydirdiğin zaman, senin elbiseni belki beğenmez. “Ben olsaydım daha iyisini alırdım!” der. Senin elbisene şöyle burun kıvrırarak bakar, beğenmez bile... Şimdi bu devirde, asıl ana fikri unutmayalım. Yâni, müslüman müslümanı düşünecek, acıyacak, sevecek ve onun ihtiyacını karşılamağa çalışacak. Bu devrin ihtiyacı neyse, müslümanın o yöndeki ihtiyacını karşılamaya da dikkat edelim!

Bir müslüman bir müslümanın şöyle elini tutar, sevgiyle musafaha ederse, günahları affoluyor. Bir elbise giydirse böyle oluyor. Ama bugün müslümanlar dünyanın her yerinde kitle halinde öldürülüyor. Soykırım yapılıyor müslümanlara...

“—Sizi bu ülkelerde yaşatmayacağız!” diye, yaşadıkları ülkeye saldırılıyor. Evleri bombalara maruz kalıyor, köyleri yıkılıyor, yakılıyor. Kadınlar çocuklar dağlara düşüyorlar.

Bunların karşısında bir müslüman duygusuz kalırsa, ilgisiz kalırsa, yardım etmezse çok vebal olur. Bu devrin ihtiyacını düşünüp, bu devirdeki müslümanların sıkıntılarını tesbit edip, o sıkıntıların giderilmesi için her çeşit yardımı yapmak lâzım!..

Bu yardım bazen bir oy olur, bazen bir parmak kaldırmak olur, bazen bir çift doğru ama acı söz olur, bir nasihat olur, bazen bir gösteri olur... Devrin çağın icabı yardımın şekli nasılsa, her türlü yardıma koşmak lâzım, müslümanları kollamak lâzım! Zalimleri engellemek lâzım, mazlumun yanda yer almak lâzım ki, Allah'ın rahmetine erilsin, iki cihan saadetine erişilsin...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi İslâm'ı anlayan, iyi anlayan, iyi öğrenen, iyi uygulayan, çağın icabına göre yapması gereken görevleri gidip yapan, şuurlu uyanık müslümanlardan eylesin...

Allah'ın sevdiği kul olmayı hepimize nasîb eylesin...

Hepimizi cennetle cemaliyle müşerref olacak bir güzel ömür geçirmeğe; temiz, pak, hayırlarla, hizmetlerle dolu bir ömür geçirmeğe muvaffak eylesin...

Huzuruna yüzlerimiz ak, alınlarımız açık,
sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım;
cennetiyle, cemâliyle Mevlâmız bizi taltif
eylesin... Habîb-i Edîbine komşu eylesin...
Rıdvân-ı ekberine vasıl eylesin...

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve
berekâtühû*, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri ve
Ak-Televizyon seyircileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

18. 09. 1998 - ALMANYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

